

Autor: Jasmín Al-Hussein

Názov práce: Hudba mesta

Vedúci práce: Ing. arch. Tomáš Zmek

Diplomová práca - dielo je graficky spracovaná vo forme knihy. Z jej spracovania je zrejmý talent a umelecký cit autorky.

Zadanie je formulované jasne a zároveň dostatočne voľne na to, aby autorka mala priestor a slobodu tvorivo hľadať a zároveň som mohol konštatovať, že výsledok so zadaním korešponduje.

V úvode sprostredkováva príbeh o vnímaní témy diela. Bolo zámerom prezentovať tému vhodne aj pre detského čitateľa, alebo je plastový pytlík metaforou autorkinho vývoja vnímania témy? Nevedel som sa zbaviť myšlienky paralely na putovanie Bilba Pytlíka za objavovaním a poznaním.

Autorka v úvode cituje literatúru z odboru neurológie, psychológie, muzikológie a zaznamenáva rozhovory s odborníkmi. Väčší dôraz na rozšírenie okruhu zdrojov teoretickej literatúry k téme percepcie hudby, hluku, akustiky vzhľadom na urbánny priestor by lepšie vyvážil pôsobenie úvodného textu. Nakoľko je dielo spracované ako kniha, je možné tento naratívny úvod akceptovať.

Mesto Košice v súčasnosti prechádza procesom spracovávania nového územného plánu, ktorý má nahradiť pôvodný z roku 1976. Dielo analyzuje rovnaké lokality a témy a môže priniesť potrebný podnet pre reálnu zmenu v riešenom území. Námestie osloboditeľov a s ním prepojené priestory Hlavnej ulice sú exponovaným a náročným miestom na riešenie.

Autorka správne identifikovala ako podstatnú úpravu trasy električiek a vhodne je presunom uvoľňuje priestor pre vznik námestia. Ako sporné hodnotím úvahy o redukcii plôch a intenzity automobilovej dopravy. Úpravu dopravného riešenia bez zdôvodnenia považujem za vytrhnuté z kontextu celomestskej dopravy. Cestná komunikácia v smere západ-východ je vyťažená, je súčasťou mestského okruhu a hlavnej západno-východnej dopravnej a kompozičnej osi mesta. Ako riešenie by bolo možné presunutie automobilovej dopravy v danom úseku pod zem, čo bolo reálne zvažované v rámci výstavby obchodného centra Aupark. Škoda, že v rámci prípravy na toto riešenie autorka nenarazila a nerozvíjala ho.

Hlavná ulica má svoje epicentrum (dóm, zvonnicu, divadlo, fontánu), má svoje fasády, ale nemá po zbúraní hradieb jasne stvárnený začiatok a koniec, je uťatá priečnymi motoristickými ulicami, za ktorými je parkovisko alebo intenzívna doprava.

Koncept námestia vhodne nadväzuje na dlhodobý proces zmeny, ktorý začal premenou Hlavnej ulice na pešiu zónu v roku 1984. Autorka pešiu zónu predlžuje a návrhom námestia vytvára jej neexistujúci začiatok. Pamätník slobody je bodom začiatku, bodom slobody človeka, občana, chodca.

Koncept, práca s pamäťou miesta a mesta, priestorové a materiálové stváranie pamätníka slobody je presvedčivé a jednoznačné.

Prvotne som mal dojem, že do priestoru s existujúcimi pamätníkmi návrh bez problémov zapadá a ideovo ich dokázal presvedčivo prepojiť a reflektovať na ne. Pri podrobnejšom študovaní som zistil, že pôvodné pamätníky nahradila pamätníkom slobody, v ktorom zahrnula význam každého z nich. Tento krok je citlivou otázkou architektonickou ako aj politickou a nielen na pozadí súčasného vývoja. Odvaha študentov bola kľúčová pre slobodu, odvaha autorky je pri tejto téme na mieste.

Chcel by som týmto vyzvať autorku, aby urobila kroky a dielo sa dostalo do povedomia verejnosti aj keď by mohlo byť odmietnuté časťou spoločnosti pre jej polarizáciu v hodnotových otázkach.

„Každý architekt, ktorý sa s touto funkciou chce dnes vyrovnáť, si musí byť vedomý, že tak činí bez autority a trochu pripomína onoho blázna, ktorý síce hovorí, čo podľa neho musí byť povedané, ale môže iba ak dúfať, že ho ostatní budú poslúchať.“
Karsten Harries v knihe Etická funkcia architektúry.

Zaujímalo by ma, či autorka zdieľa moje obavy z návrhu dopravného riešenia, alebo ich dokáže rozptýliť. Za akých podmienok by bolo možné takto rázne redukovať priestor pre individuálnu automobilovú dopravu?

Prečo autorka považovala za vhodné odstrániť existujúce pamätníky?

Ako sa vysporiadať s faktom, o ktorom som sám nevedel a myslím, že o ňom nevie väčšina obyvateľov mesta, že v Košiciach už existuje Námestie slobody?

Dielo Jasmín Al-Hussein je nie len odvážne, ale aj kvalitné formou spracovania, témou, výberom miesta, do ktorého vstupuje ako aj samotným návrhom pamätníka. Nie som si istý reálnosťou zvoleného dopravného riešenia ani ľahkosťou s akou navrhuje zrušiť existujúce pamätníky. Preukázala však umelecké cit, talent a vnímanie komplexnosti vzťahov pri navrhovaní. Prajem veľa šťastia a navrhujem hodnotenie B.

V Košiciach, 2.6.2025

Ing. arch. Peter Koban